

საჯარო სამართლის იურიდიული პირი ლ. საყვარელიძის სახელობის

დაავადებათა კონტროლისა და საზოგადოებრივი
ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრი

National center for Disease Control & Public Health

NCDC 8 22 00304582

13/09/2022

საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან

დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და

სოციალური დაცვის სამინისტროს

პოლიტიკის დეპარტამენტის უფროსის, პირველადი სტრუქტურული

ერთეულის ხელმძღვანელის დროებით მოვალეობის

შემსრულებელს

ქალბატონ ეკატერინე ადამიას

ქალბატონო ეკატერინე,

სსიპ - ლ. საყვარელიძის სახელობის დაავადებათა კონტროლისა და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნულ ცენტრში (შემდგომში-ცენტრი) განხილულ იქნა საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს სსიპ სივრცითი და ქალაქმშენებლობითი განვითარების სააგენტოს მიერ გადმოგზავნილი ქ. წყალტუბოს ცენტრალური ნაწილის განაშენიანების გეგმის პროექტის სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების სკოპინგის ანგარიში. „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსი“ საქართველოს კანონით და „გარემოსდაცვითი შეფასების სფეროში ადამიანის ჯანმრთელობაზე ზემოქმედების შეფასების წესის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2019 წლის 2 სექტემბერის №420 დადგენილებით მინიჭებული უფლებამოსილების ფარგლებში, წარმოგიდგენთ ჩვენს შენიშვნებსა და მოსაზრებებს.

1. აღსანიშნავია, რომ წარმოდგენილი სგშ-ს სკოპინგის დოკუმენტი ამ ეტაპზე ავასებს მხოლოდ ცენტრალური ნაწილის განაშენიანებას, საკურორტო ზონას, რაც უნდა მოიცავდეს მთლიანად ქ. წყალტუბოს მკვიდრი მოსახლეობით დასახლებული ტერიტორიის განაშენიანებას (რაზედაც გაცემულია 2021წ „ქ. წყალტუბოს გენერალური გეგმის სგშ სკოპინგის დასკვნა“) და უზრუნველყოფდეს მდგრად განვითარებას მომავალში. ამისათვის საჭიროა დამატებითი ინფორმაცია, კერძოდ:

o როგორი მასშტაბი ექნება წყალმომარაგებასა და წყალარინებას დაგეგმილი მშენებლობების ამოქმედების შემთხვევაში და საკმარისი იქნება თუ არა საჭირო ბუნებრივი რესურსები და სარეზერვო ტერიტორიები ინფრასტრუქტურის განვითარებისათვის;

o არ არის განხილული სატრანსპორტო სისტემის დივერსიფიკაციის საკითხი (აღწერილია საკურორტო ზონაში ელექტრომობილებით გადაადგილება, ხოლო როგორია სატრანსპორტო სქემები - საჭიროებს დაზუსტებას), სატრანსპორტო ინფრასტრუქტურისათვის განკუთვნილი ტერიტორიების აღწერით, კომპლექსური სატრანსპორტო სქემის შემუშავების

საკითხები, ტურისტული მარშრუტების დეტალური აღწერა;

o სამომავლო ხედვა ქ. წყალტუბოს სოციალური ინფრასტრუქტურისათვის, განსაკუთრებით ჯანმრთელობის დაცვის და სოციალური დაწესებულებებისათვის განკუთვნილი ტერიტორიები, სასაფლაოები და სხვა;

o არ არის ინფორმაცია ქ. წყალტუბოს განვითარების სარეზერვო და არასამშენებლო ტერიტორიები, როგორ იქნება გამოყენებული ცენტრალური ნაწილის განაშენიანების დროს.

2. მნიშვნელოვანია, ტერიტორიის განაშენიანების დროს განხორციელდეს სარეზერვო ტერიტორიის დეტალური განხილვა, რადგან როგორც ქალაქში ისე მთლიანად წყალტუბოს მუნიციპალიტეტში სკოლები და ბაღები საჭიროებენ რეაბილიტაციას, რათა უზრუნველყოფილ იყოს ხარისხიანი და უსაფრთხო განათლების/აღზრდის პროცესი წყალტუბოს მაცხოვრებლებისათვის.

3. ატმოსფერული ჰაერის მდგომარეობის შეფასებას დიდი მნიშვნელობა აქვს, როგორც ქალაქ წყალტუბოს მოსახლეობის ასევე დამსვენებელთა ჯანმრთელობისათვის.

მნიშვნელოვანია, რომ სამომავლოდ სატრანსპორტო ინფრასტრუქტურის განვითარებისას განხორციელდეს ჰაერის ხარისხის შეფასება და აისახოს მონიტორინგის მონაცემები ჰაერის კონკრეტულ დამაბინძურებლებზე (მყარი ნაწილაკები (PM10 და PM2.5), გოგირდის დიოქსიდი (SO2), აზოტის დიოქსიდი (NO2), ოზონი (O3) და ნახშირბადის მონოქსიდი (CO).

ქალაქის ეკონომიკური აქტივობებისა და დამსვენებელთა ნაკადის ზრდამ შესაძლებელია გამოიწვიოს ჰაერის დაბინძურების მაჩვენებლების მატება, რაც საჭიროებს მონიტორინგის მონაცემების განახლებას.

მნიშვნელოვანია, შემუშავდეს ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა ემისიების შემარბილებელი ღონისძიებები განაშენიანების და ექსპლუატაციის ფაზებისათვის.

გარდა ამისა, ყურადღება უნდა მიექცეს შენობისშიდა ჰაერის დაბინძურების მაჩვენებლების კვლევას, რაც ერთ-ერთ უმთავრეს რისკ-ფაქტორს წარმოადგენს ჯანმრთელობისათვის, განსაკუთრებით ბავშვებსა და ქალებში.

ასევე რეკომენდირებულია ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაციის თამბაქოს წინააღმდეგ ბრძოლის ჩარჩო კონვენციით განსაზღვრული პრინციპების ამოქმედება, რაც გულისხმობს თამბაქოსაგან თავისუფალი ადგილების შექმნას და სასურველია, ეს აისახოს პროექტშიც.

4. ქ. წყალტუბოს შესახებ წარმოდგენილი ინფორმაციის მიხედვით, ექსტრემალური ტემპერატურის ცვლილება უფრო და უფრო ზრდადი ხდება წლიდან წლამდე, რაც იწვევს ცხელი დღეების ზრდას. ამიტომ, გაძღვების თვალსაზრისით, როგორც ცოცხალ ორგანიზმებს, ისე ადამიანებს, გარემოს, ბუნებრივ რესურსებს და ეკონომიკას უქმნის უზარმაზარ პრობლემებს. ნალექიანობისა და ტემპერატურის, როგორც ძირითადი კლიმატური პარამეტრების ცვლილებები თავის მხრივ იწვევენ სხვა ცვლილებებს ბუნებრივ რესურსებში, ეკოსისტემებში და ბუნებრივ მოვლენებში, რაც კომპლექსში ქმნის შეცვლილი კლიმატური სისტემის სურათს. შესაბამისად, მნიშვნელოვანია ადგილობრივ დონეზე ინსტიტუციური და პოლიტიკის შემუშავების შესაძლებლობების გაძლიერება. ეს გულისხმობს, შერბილების პოლიტიკის ექსპერტებისა და ზოგადად კლიმატის ცვლილების შერბილების სექტორში მომუშავე ადამიანების პოტენციალის გაზრდის ხელშეწყობას.

ქ. წყალტუბოს დოკუმენტებში წარმოდგენილი მასალები ცხადყოფს, რომ არსებობს გადაუდებელი საჭიროება გათვალისწინებულ იქნას კლიმატის ცვლილების თანამედროვე ტენდენციები და მოხდეს შესაბამისი შერბილების ინტერვენციების განხორციელება. ვინაიდან, კლიმატის ცვლილების გამოვლინებები დრამატულია, რომლებიც გამოირჩევიან თავისი სიმკვეთრით და სისწრაფით, მოითხოვენ უსწრაფეს რეაგირებას და მოაქვთ უზარმაზარი ზარალი. ესაა ბუნებრივი კატასტროფების გახშირება, გვალვები, სითბური ტალღები, ექსტრემალური ტემპერატურები, ძლიერი წვიმები, წყალდიდობა-წყალმოვარდნები და ა.შ. რაც ზეგავლენას ახდენს ადამიანის ჯანმრთელობასა და შრომისუნარიანობაზე. ამიტომაც, მნიშვნელოვანია ამ კუთხით მოსახლეობის ინფორმირებულობის ზრდა მოსალოდნელი საფრთხეების შესახებ. უკვე არსებულ მტკიცებულებებზე დაყრდნობით და საუკეთესო პრაქტიკის გამოყენებით მოხდეს მავნე ზეგავლენების პრევენციისათვისა და მაქსიმალური შემცირებისათვის აუცილებელი სწორი და დროული შერბილების და ადაპტაციის ღონისძიებების გატარება, რომლებიც უნდა დაიგეგმოს, როგორც ცენტრალურ, ასევე ადგილობრივ დონეზე და ინტეგრირებულ იქნას განვითარების სტრატეგიაში.

ამასთანავე, აუცილებელია ქ. წყალტუბოს წყალდიდობის რუკების გამოყენებით, პერიოდული კვლევებისა და დაკვირვების წარმოება, მომავალში კლიმატის ცვლილების მიმართ მოწყვლად არეალებში საადაპტაციო და შემარბილებელი ღონისძიებების გატარების მიზნით. კლიმატის ცვლილების ზეგავლენა, მისი მრავალფეროვანი გამოვლინებების აღწერა,

დადასტურება და ანალიზი მნიშვნელოვანია ხდებოდეს პერიოდულად.

ზოგადად უნდა აღინიშნოს, პრევენციული ღონისძიებების განხორციელების აუცილებლობა, ადაპტაციის გეგმების შემუშავება, ამ გეგმების განხორციელების მექანიზმების დანერგვა, ადგილობრივი მოსახლეობის ინფორმირება, ცნობიერების ამაღლება და გაძლიერება კლიმატის ცვლილების კუთხით. ეს საშუალებას მისცემს მოსახლეობას ადვილად ადაპტირდეს კლიმატის ცვლილებით გამოწვეული საფრთხეების მიმართ.

5. ქ. წყალტუბოს გენერალური გეგმის შემუშავებისათვის კურორტის განაშენიანების კომპლექსური გეგმის პროცესში, ძალზედ მნიშვნელოვანია ბუნებრივი სამკურნალო ფაქტორების დაცვა. „კურორტებისა და საკურორტო ადგილების სანიტარიული დაცვის ზონების შესახებ“ საქართველოს კანონის მოთხოვნების შესაბამისად, ბუნებრივი სამკურნალო რესურსების თვისებების შენარჩუნება და მათი დაბინძურების, გაფუჭებისა და გამოფიტვისაგან დაცვის მიზნით უნდა დაცულ იქნეს სანიტარიული დაცვის ზონების მოთხოვნები, რომლებიც განსაზღვრავს საქართველოს კურორტებსა და საკურორტო ადგილებში საწარმოთა განთავსების, სამეწარმეო საქმიანობის, ბუნებრივი სამკურნალო რესურსებით სარგებლობისა და მოსახლეობის განსახლების აუცილებელ პირობებს.

კურორტის არასწორი განვითარების საფრთხის თავიდან აცილების, კურორტის ფუნქციონალურად დაგეგმვის, განვითარებისა და პოპულარიზაციის მიზნით, მნიშვნელოვანია გენერალური გეგმის ცენტრალური უბნის განაშენიანების დროს მაქსიმალურად გათვალისწინებულ იქნას ბუნებრივი სამკურნალო ფაქტორების დაცვისათვის საჭირო კონკრეტული ღონისძიებები, მათ შორის: სანიტარიული დაცვის ზონების საზღვრები და თითოეული ზონის ფარგლებში გასატარებელი ღონისძიებები და შეზღუდვები.

6. ქ. წყალტუბოს ცენტრალური ნაწილის განაშენიანების გეგმის კვლევით დოკუმენტში არაფერია ნათქვამი/არასრულყოფილადაა მოწოდებული შემდეგი სახის ინფორმაცია:

o როდის არის რეჟიმული დაკვირვებით გამოთვლილი წყალტუბოს არტეზიული აუზის ბუნებრივი რესურსების მონაცემები;

o ვის მიერ განხორციელდა წყალტუბოს მინერალური წყლის ჯამური დებიტის შესწავლა და როდის;

o არ არის მოწოდებული წყარო რის საფუძველზეც ირკვევა, რომ მდინარის ადიდება ტბორავდა სააბაზანოებს და აფერხებდა სამკურნალო პროცესს (სიხშირე, ჯერადობა, წყალდიდობის შემდეგ გატარებული ღონისძიებების მასშტაბი, შერბილების ღონისძიებები და სხვა);

o იმისათვის რომ, დაცული იქნას „თეთრა მღვიმეში აღმოჩენილი მღვიმური სხვადასხვა ცხოველთა ძვლები; კაჟის მრავალფეროვანი ინვენტარი; ენეოლითურ შრეში აღმოჩენილი კერამიკის ნაშთები და მღვიმე გამოყენებულ იქნას სპელეოთერაპიისათვის, საჭიროა შესაბამისი დაცვითი ღონისძიებები და სამკურნალო ინფრასტრუქტურის შექმნა;

o ხომლის მღვიმის ტბების ეკოლოგიის შესანარჩუნებლად და მისი სამკურნალო გამოყენებისათვის საჭიროა შესაბამისი ინფრასტრუქტურის შექმნა;

o ქ. წყალტუბოს თერმულ-მინერალური წყლების კონდიცია არ არის სრულად მითითებული, უნდა დაერთოს სრულყოფილი ინფორმაცია თუ როგორ ხდება მათი გამოყენება;

o დაკონკრეტებული უნდა იყოს დაავადებები სისტემების მიხედვით, რომლის დროსაც ნაჩვენებია რადონის მინერალური წყლების გამოყენება;

o ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების (მაგნი ნივთიერებისა და ხმაურის გავრცელება) ადამიანზე ზემოქმედების თავიდან ასაცილებლად, საავტომობილო გზამ არ უნდა გაიაროს უშუალოდ წყალტუბოს საკურორტო ზონის ტერიტორიაზე.

o ამ ეტაპისთვის უკვე ცნობილი უნდა იყოს ინფორმაცია საქმიანობების შესახებ, რომელიც სამომავლოდ იქნება განხორციელებული და ასევე ინფრასტრუქტურული პროექტების შესახებ, რამდენად შეესაბამება „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსი“ საქართველოს კანონის I და II დანართებით გათვალისწინებულ ჩამონათვალს.

o რამდენად დაცულია დაბინძურებისაგან ამ ეტაპისათვის სამკურნალო მინერალური წყალი. ეს საკითხი დეტალურად

უნდა შესწავლილ და გამოკვლულ იქნეს სგმ-ს ანგარიშში.

ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით, წარმოდგენილი ქალაქ წყალტუბოს ცენტრალური ნაწილის განაშენიანების გეგმის სტარტეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების სკოპინგის პროექტი უნდა შეთანხმდეს წარმოდგენილი რემონტდაცეებისა და შენიშვნების გათვალისწინებით.

პატივისცემით,

გენერალური დირექტორის მოვალეობის
შემსრულებელი
პაატა იმნაძე

ხელმოწერილია/
შტამპდანიშულია
ელექტრონულად

